

ВІДГУК

**офіційного опонента Якимишин Лілії Ярославівни
на дисертаційну роботу Гайдабрус Наталії Віталіївни
на тему: «Формування системи логістичного сервісу промислових
підприємств», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності) до спеціалізованої вченої ради Д 55.051.01
Сумського державного університету Міністерства освіти і науки України**

1. Актуальність теми дисертації

Динаміка розвитку світової економіки засвідчує істотне зростання частки послуг у структурі ВВП, яка для розвинутих країн досягла 70 % і більше. Не виключенням є і українська економіка. Багато в чому це пов'язано з тим, що тривалість інноваційного циклу та рівень витрат на розроблення та комерціалізацію послуги значно нижчі ніж у випадку з матеріальним виробництвом. Такою інноваційною мобільністю і пояснюються швидкі темпи зростання ринку послуг в усьому світі.

Окрім того, глобалізація бізнесу та розвиток транснаціональних корпорацій призвели до зростання попиту саме на послуги у сфері розподілу товарів. Це в свою чергу значно вплинуло на зміну погляду на сферу збуту на промислових підприємствах. На сьогодні не достатньо просто доставити товар за призначенням. Теперішні реалії свідчать про багатофакторність цього процесу. Відтак значної уваги все більше набувають чинники не тільки вартісні, але і такі як час і якість виконання замовлення, можливість застосування індивідуального підходу до обслуговування тощо. Саме всі ці завдання відносяться до сектору логістичного сервісу, що є невід'ємною частиною господарської діяльності промислового підприємства, яке часто може служити джерелом тривалих конкурентних переваг..

Тому обрана тема дисертаційної роботи Гайдабрус Н.В. є, безумовно, актуальною і своєчасною. В роботі чітко визначено мету і задачі дослідження, відповідно до яких автором розглянуто і узагальнено теоретичні та науково-методичні аспекти формування системи логістичного сервісу на промислових підприємствах.

2. Зв'язок роботи з державними науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження за тематичним спрямуванням виконано згідно з держбюджетними, господарсько-договірними та ініціативними науково-дослідними роботами Сумського державного університету Міністерства освіти і науки України за темами: «Розробка фундаментальних основ маркетингової політики підприємств в умовах ринкової економіки» (№ ДР 0115U001004), «Механізми формування ринково-орієнтованих стратегій інноваційного прориву» (№ ДР 0112U008148), «Формування механізму просування продукції на ринку» (№ ДР 0112U008147), «Дослідження маркетингового середовища та інфраструктури промислових підприємств» (№ ДР 0112U008149) «Механізми реалізації потенціалу дематеріалізації та ресурсозбереження національної

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Обґрунтованість наукових положень базується, перш за все, на логіці дослідження і системному підході до аналізу і вирішення сформульованих у роботі завдань. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, достатньою мірою обґрунтовані, логічно витікають з детального аналізу досліджуваних економічних явищ. Це підтверджується глибоким опрацюванням теоретичних і практичних праць вітчизняних і зарубіжних авторів з даної проблематики; умілим поєднанням сучасного дослідницького інструментарію і класичних методів дослідження тощо.

Завдання дослідження цілком виконані. Зокрема, теоретичну і практичну значимість та новизну має науково-методичний підхід до формування системи логістичного сервісу промислового підприємства; методичні підходи до діагностики системи логістичного сервісу та визначення її оптимального рівня.

Цінність наукових результатів також підтверджується обґрунтуванням основних положень дисертації положеннями сучасної економічної теорії та практики. Інформаційною базою дослідження послугували зібрані, опрацьовані та узагальнені особисто дисертантом законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні статистичні дані, а також монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Дисертаційна робота має логічну структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває тему наукового дослідження.

Представлена до захисту дисертаційна робота має наукову цінність і новизну. Найбільш значними результатами дисертаційної роботи Гайдабрус Наталії Віталіївни, що характеризуються науковою новизною, є такі:

1. Систематизація поглядів науковців на сутність та зміст категорії «логістичний сервіс», а також узагальнення підходів до її класифікації дозволили автору деталізувати та структурувати класифікацію логістичного сервісу (с. 19-22 дисертації, с. 5 автореферату). Даний авторський підхід дозволяє більш сегментарно розглядати структуру логістичного сервісу з метою вибору найбільш вигідних для підприємства сфер роботи.

2. На основі аналізу існуючих поглядів вчених на складові елементи логістичної системи автором запропоновано структуру логістичного сервісу, до складу якої відносяться чотири групи елементів: гнучкість обслуговування, якість, час та інформаційне забезпечення виконання замовлення (с. 66-69 дисертації); а також запропоновано показники оцінки складових елементів кожної з чотирьох зазначених груп (табл. 2.3 с. 80 дисертації, табл. 1 с. 8 автореферату) та методику їх зведення до інтегрального показника логістичного сервісу підприємства (рис. 2.8 с. 90 дисертації, рис. 4 с. 9 автореферату). Даний методичний інструментарій дозволяє проводити детальну діагностику системи логістичного сервісу промислового підприємства.

3. Формалізований автором методичний підхід до організації логістичного сервісу на ринку промислових товарів (рис. 2.12 с. 97 дисертації, рис. 6, с. 11

автореферату) дозволив запропонувати науково-методичний підхід до формування системи логістичного сервісу, який передбачає поетапне виконання чотирьох основних завдань, а саме: аналіз поточної ситуації господарювання, оцінка поточного стану логістичного сервісу підприємства, визначення оптимального значення рівня логістичного сервісу та витрат на його підвищення або підтримку, обґрунтування рекомендацій щодо вибору оптимальної програми логістичного сервісу (с. 101-109 дисертації, рис. 3 с. 7 автореферату). Даний підхід дозволяє комплексно підходити до процесу управління рівнем логістичного сервісу підприємства спираючись, на критерії споживацького задоволення та витрат на формування цього задоволення.

4. Поєднання роботи експертів з питань формування переліку необхідних для підвищення рівня логістичного сервісу витрат та встановлення ступеню їх впливу покладено в основу запропонованої автором матриці прийняття рішень щодо пріоритезації показників (с. 104-106 дисертації, с. 10 автореферату); а використання на наступному етапі принципу АВС-аналізу дозволило розробити методичний підхід до оптимізації рівня логістичного сервісу, виходячи з умов задоволення споживачів та витрат виробників (с. 107-109 дисертації). Даний підхід дозволяє підприємствам дотримуватись одного з головних принципів маркетингу, а саме задовольняти власні потреби через задоволення потреб споживачів.

5. Всі з вищезазначених пунктів новизни мали місце завдяки значним напрацюванням автора в блоці удосконалення теоретичних засад управління логістичним сервісом на промисловому підприємстві. Від так найбільший інтерес становить: карта особливостей логістичного сервісу впродовж життєвого циклу товару (рис. 1.4 с. 26 дисертації), визначення місця логістичного сервісу в інноваційному циклі товару (рис. 1.5 с. 27 дисертації), визначення етапів та інструментів сервіс-дизайну (табл. 2.2 с. 70 дисертації), карта споживацького досвіду для промислових підприємств (рис. 2.3 с. 72 дисертації).

Наукова новизна отриманих у дисертаційній роботі результатів, сформульованих висновків і наданих рекомендацій характеризується чітким і вивіреним підходом до вирішення науково-практичного завдання, що розглядається. Висновки роботи є логічним завершенням проведених автором досліджень, базуються на широкій інформаційній базі, що містить джерела наукового, законодавчого, нормативного і статистичного характеру. Результати розрахунків та висновки, зроблені на основі отриманих результатів, не викликають сумнівів та становлять інтерес як для науки, так і для практики.

Оцінюючи обґрунтованість положень наукової новизни, висновків і рекомендацій в цілому, що сформульовані у дисертації, можна відзначити достатньо високий рівень теоретичного та методичного опрацювання автором головних аспектів досліджуваної теми.

Достовірність результатів роботи забезпечується обґрунтованістю положень, сформульованих автором, застосуванням сукупності різних методів наукового пізнання, як загальнонаукових, так і спеціальних економічних. Підтвердженням достовірності результатів є також їх апробація на наукових і науково-практичних конференціях різних рівнів.

4. Теоретична цінність і практичне значення отриманих результатів

У дисертації на основі узагальнення теоретичних і прикладних досліджень сформульовано пропозиції та обґрунтовано практичні рекомендації щодо розроблення і наукового обґрунтування процедури формування логістичного сервісу промислового підприємства.

Результати дисертаційної роботи представляють інтерес з наукової та практичної точок зору, що підтверджується успішною їх апробацією в діяльності ТОВ «Сумський машинобудівний завод» (акт № ОМ12-1159 від 07.06.2016) та ТОВ «Білопільський машинобудівний завод» (акт № 0-1 / 63 від 27.05.2016), а також у навчальному процесі Сумського державного університету (акт № 6 від 25.04.2016) при викладанні дисциплін «Логістика», «Управління інноваційним розвитком», «Маркетинговий менеджмент».

5. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях і авторефераті

Основні результати дослідження Гайдабрус Наталії Віталіївни викладені у 26 наукових працях загальним обсягом 6,56 друк, арк., 4 з яких опубліковані у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз та 3 підрозділи у колективних монографіях.

Науково-практичні результати роботи також були оприлюднені автором на 16 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. З публікацій, які виконані автором у співавторстві, в дисертаційній роботі використано тільки ті наукові положення, які належать особисто дисертанту. Наукові положення дисертаційної роботи викладені в обсязі, достатньому для повного і глибокого ознайомлення з ними.

Вивчення матеріалів дослідження та автореферату здобувача свідчить про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. В авторефераті в повній мірі розкрито основні наукові результати, які отримано в процесі дослідження, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи. Автореферат ґрунтовно розкриває зміст дисертації, в ньому відсутні надмірні подробиці та інформація, якої немає в дисертації.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Незважаючи на достатньо високий рівень виконаної дисертаційної роботи та загальну позитивну оцінку, якої вона заслуговує, деякі положення роботи є дискусійними. Основними з них є такі:

1. Заслуговує уваги диференційований підхід автора до формування системи логістичного сервісу у залежності від життєвого циклу товару (рис.1 автореферату, рис.1.3. с.20 дисертації). Водночас не менш важливим є врахування стану відносин між надавачем і отримувачем сервісних послуг, які можуть бути як трансакційні так і партнерські, де може бути солідарна відповідальність двох сторін.

2. Цінним є методичний інструментарій до діагностики логістичного сервісу на підприємстві, згідно якого оцінка здійснюється за чотирма групами показників (якість, час, гнучкість, інформаційне забезпечення), однак бракує витратної

оцінки. Також недоліком розрахунку інтегрального показника є можливість компенсації низьких значень однієї оцінки високим значенням іншої. Окрім цього на цьому ж рис. 2 автореферату, рис. 2.4 с. 76 дисертації зазначено, що для розрахунку якісних показників використовують опитування споживачів, а для розрахунку кількісних – дані з підприємства. Варто було б показати, які саме з зазначених в табл. 2.3 с. 80 дисертації показників автор відносить до якісних, а які до кількісних, і пояснити чому саме так.

3. В запропонованому автором на с. 101-109 дисертації науково-методичному підході до формування логістичного сервісу передбачається визначення витрат на підвищення або підтримку певного рівня логістичного сервісу. В дисертаційній роботі в табл. 2.7 с. 103 дисертації автором наведено орієнтований перелік витрат на підвищення рівня логістичного сервісу. Звідси виникають закономірні питання. Які витрати можна віднести до підтримуючих рівень логістичного сервісу? І чи може виникнути ситуація, коли рівень логістичного сервісу необхідно зменшити, враховуючи відсутність коштів на його підтримання/підвищення?

4. Дискусійно виглядає пропозиція автора якості логістичного сервісу оцінювати за допомогою лише чотирьох вище перерахованих показників (якість, час, гнучкість, інформаційність). Зі сторони споживача не менш важливими є показники витрат, надійності, інноваційності, екологічності. Хоч для знаходження оптимального рівня логістичного сервісу для підприємства цілком прийнятний (використання S-кривої, рис.7 автореферату, рис. 3.6 с. 160 дисертації) .

5. В табл. 2.3 с. 82 дисертації автором зазначені показники оцінки елементів логістичного сервісу та джерела для їх оцінки. Однак у випадку з деякими показниками виникає потреба додаткового обґрунтування стосовно застосування запропонованих джерел. Так, наприклад, для показника «наявність додаткових послуг» необхідно коректно знайти певне значення з діяльності основного конкурента. І не зовсім зрозуміло як це можна знайти у звітності самого підприємства.

6. На рис. 2.13 с. 101 дисертації передбачається блок, що передує 3.1, а саме визначення того, чи потрібно підвищувати рівень логістичного сервісу. Ким це визначається? А якщо необхідно просто підтримувати? До того ж на цьому рисунку блок 4 передбачає обґрунтування рекомендацій вибору оптимальної програми. Варто було б більш детально пояснити як це буде відбуватись. Це особливо актуально в умовах ланцюга поставок.

Висловлені зауваження щодо наявності певних недоліків в роботі, тим не менш, не знижують якість дисертаційної роботи, яку можна вважати завершеною. Вони, враховуючи актуальність даної теми, можуть бути використані автором в процесі здійснення подальших наукових досліджень.

7. Загальний висновок

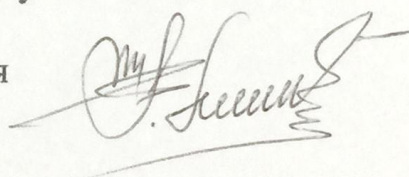
Дисертація Гайдабрус Наталії Віталіївни на тему: «Формування системи логістичного сервісу промислових підприємств» є самостійним, завершеним дослідженням. Незважаючи на окремі зауваження і недоліки, які суттєво не впливають на позитивну оцінку, дисертація є закінченою науковою роботою, яка містить в собі результати самостійного дослідження, що має не лише наукову

новизну, але й практичну цінність для використання в діяльності промислових підприємств. Вибрану тему дисертаційної роботи розкрито, мету дисертаційної роботи досягнуто, всі поставлені завдання виконано.

Автореферат і публікації автора відображають зміст дисертаційної роботи. Зміст автореферату дисертації є ідентичним основному змісту роботи. В опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

На підставі наведеного вище вважаємо, що в цілому за своєю структурою, змістом, наповненням та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

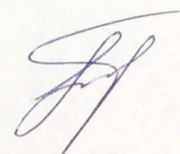
Офіційний опонент
кандидат економічних наук,
доцент кафедри промислового маркетингу
Тернопільського національного
технічного університету ім. Івана Пулюя

Л.Я. Якимішин

Підпис к.е.н., доцента Якимішин Л. Я. засвідчую:

Вчений секретар
Тернопільського національного
технічного університету ім. Івана Пулюя,
кандидат технічних наук, доцент

Г.М. Крамар